

מאוצרות הפרשה

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם (י, א) וברש"י הביא: רבי ישמעאל אומר שתויי יין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותנים שלא נכנסו שתויי יין למקדש. שאל החידושי הרי"ם: הרי לא היה בידם עוון שתויי יין, משום שעדיין לא נאסר להיכנס למקדש כך וכפי שכתב רש"י שרק לאחר מיתתן הזהיר על כך, א"כ מדוע באמת לא היה ראוי הדרך שבה נכנסו שתויי יין? אלא מאי, הם היו צריכים להבין לבד שלא ראוי לבוא לפני השם כך? וכי קדושי עליון אלו באמת לא הבינו דבר פשוט כזה? אלא י"ל שהם שתו את היין כדי להתמלא בשמחה ולעבוד את ה' בשמחה, נו, א"כ מה הטענה עליהם? אלא אמר החידושי הרי"ם – הטענה היא: מה? וכי ציווי ה' עוד לא מספיק לכם בכדי להתחמם ולשמוח?!... "אשר לא צוה אותם" האמור בפסוק הוא גם בתמיהה – וכי לא מספיק משמח ומעורר עצם מה שה' צווה על זה?!...

ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה' (י, ב)
ובכל יקר הביא מילקו"ש (שמיני תקנ"ד) שיש אומרים שמתו על שלא נשאו נשים. ומכאן יש להביא ראיה שמותר לאח לעקוף את אחיו בשידוכים, שהרי היתה על נדב ואביהוא טענה על שלא נשאו נשים, ובשלמא על נדב מובנת הטענה, אבל אביהוא הרי היה לו אח מעליו... ומה הטענה על שלא נשא אשה? ... אלא מוכח שמותר לעקוף!!
וזוה לכם הטמא בשרץ השרץ על הארץ החלד וגו' (יא, כט)
מדוע הנחש – שהוא מקור הוזהמה בחטא אדם הראשון – אינו נכלל ברשימת שמונה השרצים המטמאים במיתתם? הטעם לכך כותב רבנו בחיי, לפי שהנחש יש בו ארס מסוכן, ואם היתה התורה אומרת שהנחש מטמא במותו, היה אדם נמנע מלהרוג הנחש, כדי שלא ייטמא מהנחש המת, ונמצא בא לידי סכנה.

או בגד או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים (יא, לב) רמזים יקרים רשם רבינו הגר"ח קניבסקי זצ"ל בספרו, וחלקם בשם אביו זי"ע על פי דברי המשנה בכלים פרק כ"ז מ"ב, שם נכתבו גודל שיעורי הכלים המקבלים טומאה.
בגד – בגימטריא ט', כי שיעור בגד לטמא הוא ג' על ג' אצבעות דהיינו ט' אצבעות מרובעים.
שק – בגימטריא ארבע מאות. כי השק מטמא מדרס בשיעור ד' על ד' טפחים, וגם זה מרומז: טפח הוא ארבע גודלין, וחמש באצבע (מנחות מא), ואם כן ארבע טפחים הם עשרים אצבעות על עשרים אצבעות, דהיינו ארבע מאות.

עור – בגימטריא מאתים שבעים ושיש, כמנין התיבות 'כמו אמה קטנה'. כי העור מטמא מדרס בשיעור חמשה על חמשה טפחים, וזה השיעור של אמה קטנה, אמה בת חמשה טפחים.
עור – ראשית תיבות עשרים וחמשה רבועים, כי שיעור לטמא הוא חמשה על חמשה כנ"ל, והוא עשרים וחמשה ריבועים.

מפץ – גימטריא 'כמו אמה קטנה', כי המפץ מטמא מדרס בשיעור שישה על שישה, והוא שיעור של אמה על אמה, באמה בת שישה. (שבענו מטובך)

ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה תמימים והקרב לפני ה' (ט, ב)

קח לך עגל, פירש"י להודיע שמכפר לו הקב"ה, ע"י עגל זה, על מעשה העגל שעשה. ויש להבין אמאי צריכים "להודיע".
ויש לבאר עפ"י מה דאיתא בסוטה ל"ב: מפני מה תיקנו תפלה בלחש, כדי שלא לבייש את עובדי עבירה (פירש"י, שמתוודים), שהרי לא חילק הכתוב מקום בין חטאת לעולה וכן הוא בירושלמי במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת, שלא לפרסם את החטאים.
ועוד איתא בסוטה (שם), דאף שהחטאת נקבה והעולה זכר והדבר ניכר א"כ, מה חטאת ומה עולה, אבל בכבשה כיון שהאליה מכסה, שוב לא ניכר ואף שהחוטא יכול להביא שעירה לחטאת ושעירה אין לה אליה המכסה, אבל זו בחירתו ואם הביא שעירה ולא כבשה, א"כ איהו דאכסיף נפשיה (הוא שבייש את עצמו) שבחר בשעירה ולא בכבשה. אולם בשגגת עבודה זרה, שלא ניתן להביא כבשה, אלא רק שעירה, אומרת שם הגמ' בסוטה, שהטיל עליו הכתוב להביא דוקא שעירה, כדי שיתבייש ותהא לו כפרה מעונש גדול כזה של חטא עבודה זרה.
וא"כ יש לבאר, דכאן אמר משרע"ה לאהרן, לקחת עגל לחטאת וכאן הרי לא הקריבו עולות מקודם וא"כ אי אפשר לתלות את החטאת בקרבן עולה וגם באו כל העדה לשם, כדכתיב ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' וכיון שלא היה זה כבש שהאליה מכסה את נקבותה, אלא עגל א"כ כולם ראו שמדובר בנקבה שהיא חטאת ולא בזכר שהוא עולה, וקשה, כיצד ניתן פירסום גדול כזה לקרבן חטאת, הרי אין לפרסם את החטאים ועובדי עבירה ועל כך בא רש"י לתרץ, דאדרבה, להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל, דהוי חטא דעבודה זרה ובע"ז יש להודיע דווקא, כדי שיתבייש ועי"ז תהיה לו כפרה מעולה.

(חנוכת התורה, הובא ב"קרא דאורייתא)

ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה תמימים והקרב לפני ה' (ט, ב)

קח לך עגל, פירש"י, להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה, על מעשה העגל שעשה. ויש להבין, מהי כפילות הלשון "מעשה" העגל "שעשה". וי"ל, דעולה מכפרת על המחשבה והרהורי עבירה, (כדאיתא במדרש רבה, זו, פסקא ג'), ואילו החטאת מכפרת על מעשה העבירה וכיון שבכל העבירות אין הקב"ה מצטרף מחשבה למעשה, כדאיתא בקידושין ל"ט: וילפינן לה מדכתיב (יהזקאל י"ד) למען תפוש את בית ישראל בלבם.
וא"כ י"ל דכאן, שהחטאת באה לכפר על מעשה העגל, דהוי עבודה זרה, א"כ העולה היתה צריכה להיות כאן לפני החטאת ואמאי כתיב, עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה, לכך פירש"י ותירץ, דבחטא העגל באמת לא חטא אהרן במחשבה, שהרי כוונתו היתה לשם שמים, וחטא רק בעשייה לכן מקדימה התורה את החטאת המכפרת על המעשה, לעולה המכפרת על המחשבה וזוהי כוונת רש"י על מעשה העגל "שעשה" דהיה רק מעשה עבירה ולא מחשבת עבירה.

(פניני קדם בשם הגאון רבי נפתלי הירץ זצ"ל אב"ד זאלקווא, שם)

בעת צרה – הקרוב מתחזק והרחוק נחלש!

ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אקבד וידם אהרן (י', ג')
ביאור נפלא בפסוק שלא על דרך הפשט, מצינו בדברי ה' שואל ומשיב. אך טרם נביאנו, נתבונן תחילה במעשה הבא:
היו אלו ימי מלחמת העולם הראשונה. השפעותיה הקשות של המלחמה ניכרו גם הרחק מאזורי הלחימה. בארץ ישראל שרר רעב, ובעקבותיו התפשטו במהירות מגפות ומחלות נוראיות אשר הפילו חללים רבים בכרם בית ישראל. כמעט ולא היה בית אשר אין שם מת.
בביתו של הצדיק הירושלמי, רבי אריה לוי זצ"ל, שררה באותה עת דאגה עצומה. אברהם בנימין, בנו הפעוט בן השנה ומחצה היה מוטל על המיטה, לאחר שנדבק אף הוא באחת מן המגפות. גופו הכחוש ופניו החיוורות איששו את חוות דעתו של הרופא, ולא הותירו מקום לספק: מצבו של הפעוט אנוש. ספק רב אם ישרוד יותר מימים אחדים.

ערב שבת קודש. על יד הנרות עומדת האם הגדולה, הרבנית צפורה חנה, ושופכת את לבב בתפילה ותחנונים לפני היושב במרומים שישלח מהרה רפואה שלמה מן השמים לבנה הגוסס, ששכב בסמוך על מטתו. מפעם לפעם נגשה אליו וטפלה בו במסירות רבה. בפרוטות המעטות שהיו ברשותה, רכשה עבורו חלב עזים והשקתה בו את הילד הרך.

אך הגזרה נגזרה! מחלתו של הילד גברה, ובשבת בבוקר הוא החזיר את נשמתו הטהורה ליוצרה...
נצבה הרבנית ליד מיטת בנה האהוב, ובגבורת נפש עילאית קבלה החלטה שלא לבכות. הן אסור להתאבל בשבת קודש! וגם אם הכאב העצום מאיים להתפרץ – היא תתאפק ולא תפגין כלפי חוץ את צערה.

בכוחות על אנושיים חיזקה את בני הבית, ניחמה ועודדה אותם. "שבת היום!" קראה מפעם לפעם. בביתו של רבי אריה לוי נשמעו זמירות השבת כרגיל, וגם לשכנתה שדפקה על דלת הבית לא ספרה דבר. "שבת היום, ואיך אוכל לצערה?... –" הסבירה לבני ביתה.

רק כשיצאה השבת הרשתה לעצמה להתאבל על בנה מחמדה שנלקח ממנה, והוא בן שנה וחצי בלבד. לא היה זה הבן היחיד ששיכלו רבי אריה ואשתו. עוד שלשה ילדים רכים נלקחו מעמם בימי מלחמת העולם הראשונה, אך משנפטר הבן אברהם בנימין התקשו במיוחד להתנחם עליו.

היה זה ילד פלא של ממש. בהיותו בן חודשים אחדים החל לדבר. בעודו פעוט כבן תשעה חודשים היה מברך ברכת קודם שהיה יונק את חלב אמו. כשגדל מעט הייתה הבנתו הרבה מעבר לגילו. עתה נלקח מהם האוצר היקר ועלה בסערה השמימה.

בעת שישבו שבעה על בנם יקירם, נכנסו לנחם זוג עולים מרוסיה. הם הכירו את הילד ונקשרו אליו מאד. אותה שעה הייתה שקועה הרבנית בתפילת מנחה בדבקות מופלאה. הביטו בה בני הזוג והשתוממו. השלווה שהייתה נסוכה על פניה בתפילתה הפליאה אותם במיוחד. "כנראה שמחמת האסון שפקד אותה – נשתבשה עליה דעתה", אמר הבעל לרעייתו בשפה הרוסית. "אם היא מסוגלת להתפלל בכזו כוונה, לבטח לא חשה בעוצמת האסון שארע לה!"

לאחר שסיימה להתפלל, פנתה אליהם הרבנית: "שמעתי את דבריכם". בני הזוג הופתעו לשמוע שהרבנית שולטת ברוסית. "דעו לכם, כי לא השתבשה עלי דעתי, חלילה. אך מקבלת אני את גזר הדין באהבה. חז"ל הקדושים קבעו כי שלושה ימים ראשונים לבכי, ואחר כך כבר אין לבכות! "כתוב במדרש שיהושע בן נון – לא היו לו בנים כי אם בנות, והוא יושב ולומד עם כל התינוקות שלא הספיקו בחייהם ללמוד תורה. כעת זכיתי שבני לומד תורה מפי יהושע בן נון, ולמה אבכה?" סיימה האם הדגולה את דבריה.

הרי לנו, כי אנשים שאינם חזקים דיים באמונה תמימה – מתקשים מאד לעכל ולהשלים עם גזרה קשה, אך אדם הקרוב באמונתו לה' יתברך – מקבל בהכנעה גם דברים שנראים על פניהם כקשים, מתוך הבנה שורשית כי כל מה שה' עושה – הכל לטובה.

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של בעל ה'שואל ומשיב':
שכן הנה, ככל שאדם קרוב יותר אל ה' ואל תורתו – ביכולתו לקבל ולהשלים עם גזרה קשה המוטלת עליו, מתוך אמונה תמימה שהכל מאתו יתברך, וכל מה שעושה ה' הכל לטובה. לעומת זאת, אצל אנשים קטני אמונה שאינם חדורים אמונה ויראה בה', להם תקשה ותכבד גזירת שמים, ואמונתם – החלשה בלאו הכי – אף עשויה להתערער חלילה, יותר.

זהו שאמר משה רבנו: "הוא אשר דיבר ה' בקרובי אקדש" – אצל 'קרובי' הקרובים אל ה', מביאה הגזרה של פטירת בני אהרן, ל'אקדש' – לקידוש שמו יתברך ולחיזוק האמונה בו. אבל "על פני כל העם אכבד" – ביחס להמון העם שאינם בעלי מדרגה באמונה, מיתתם של נדב ואביהוא מביאה דווקא ל'אכבד' – לכבדות ולקושי בהבנה על מה יצא הקצף מאת ה'. ('ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

חמץ שנמכר לגוי

שאלה: בעל חנות מכולת מכר חמצו במכירת חמץ אצל הרב, ואחרי פסח החזיר הגוי את החמץ כנהוג, האם יש ענין להחמיר שלא להשתמש בחמץ זה? **תשובה:** מותר לכתחילה לקנות ולאכול מוצרי חמץ שנמכרו קודם הפסח לנכרי כנהוג (שו"ע סי' תמ"ח סעיף ג', "הליכות שלמה" פ"ו ס"ט בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל), ואין שום סברא להחמיר בזה ("אגרות משה" אור"ח ח"ד סי' צ"ה), ואפילו המחמירים "שלא למכור" חמץ בעין, אין שום מקום להחמיר "שלא לקנות" חמץ בעין שכבר נמכר לגוי, משום שאיסור חמץ שעבר עליו הפסח הוא רק קנס שקנסו חכמים למי שלא ביער חמצו, "וכיון שהחנוני מכר חמצו אצל הרב כנהוג, מהיכי תיתי למיקנסיה" (הגר"ר דוד פרנקל זצ"ל בשם מרן ה"חזון איש" זצ"ל, מובא בספר "זכרון לדוד") בחיי ה"חזון איש" היו שרצו להכניס חומרא חדשה שלא לקנות חמץ שנמכר לגוי, וה"חזון איש" לא היה ניחא ליה שיכניס חומרא זו לציבור, משום שגורם הפסד מרובה למפעלים, וגם יכול לגרום למכשולים חמורים (הגר"ר לנדו שליט"א). וכן היה מעשה שהשתתף מרן ה"חזון איש" זצ"ל בכר מצוה בחודש אייר אצל משפחת הלפרין, וכששאלו מה להביא לו לשתות, הצביע על הבירה, אמרו לו שזה מלפני פסח והיה מכור לגוי, ואעפ"כ ביקש לשתות, והסביר ה"חזון איש" זצ"ל שאין שום איסור לשתות מה שנמכר לגוי, כי המוכר עשה מה שאמרו לו, ולא שייך לקנסו. (הגר"א דינר שליט"א, גליון מים חיים)

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות יונגרייז – הרב בטיסט להולדת הבן הנכד
משפחת משה לאירוסי הבת
גני הדן: משפחת אברין לאירוסי הבת
משפחות סני להולדת הבן הנכד
משפחות צולק – הויזר להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות